

Баранецька А. Д.,

кандидат наук із соціальних комунікацій,

доцент, доцент кафедри соціальних комунікацій

та інформаційної діяльності факультету журналістики

Запорізький національний університет

Запоріжжя, Україна

Мікромедіа як інструмент реалізації стратегічних комунікацій

У нашому сьогоденні соціальні мережі стали потужною площиною здійснення суспільного діалогу, який реалізується у різних форматах комунікаційних взаємодій. Відкритість цього простору надає широкі можливості та перспективи у їх втіленні. Однак, завдяки здатності швидко поширювати інформацію з невеликими витратами, дедалі активніше інтернет та соціальні медіа експлуатуються для проведення пропаганди, інформаційної війни та психологічних операцій, які зорієнтовані на суттєву зміну сприйняття тих чи тих життєвих явищ та поведінки індивідумів [4, с. 275]. В умовах повномасштабної війни дезінформаційні потоки набули ще більшого розмаху, з метою максимально охопити громадськість. Адже одним із завдань сучасної консцієнтальної війни є дискредитація України й підрив її іміджу, оскільки він є «стратегічним нематеріальним капіталом держави, який визначає її геополітичні позиції, впливає на міжнародне партнерство, ефективність дипломатії та зовнішньої політики» [2, с. 183]. Водночас, імідж є вагомим чинником національної безпеки, своєрідним мотиватором (стимулом) внутрішньої політичної, економічної та соціальної стабільності й легітимізації діяльності органів державної влади, тощо [Там само, с. 183]. Тож, «полем битви наразі є не тільки фізичний простір країни, а предметом – її суверенітет і територіальна цілісність, а й «серця та розум» українських громадян і, відповідно, лояльність та підтримка світової спільноти. У цій війні переможе той, чия розповідь (наратив) переможе» [1, с. 147]. Тому важливими є механізми формування такого наративу, його прийнятність для аудиторії та канали поширення а також перехід від реагування до проактивної політики. Інструментом, який відповідає всім цим вимогам, як зауважує

А. Баровська, є саме стратегічні комунікації [Там само с. 147]. Адже вони є своєрідною площиною реалізації взаємин держави та суспільства (внутрішньої та зовнішньої громадськості) шляхом спланованих та узгоджених комунікацій, які репрезентують єдиний голос держави, її місію та бачення філософії своєї позиції у міжнародному та світовому порядку.

Дослідники О. Снитко та С. Гречка відзначають, що стратегічні комунікації є однією з найвпливовіших форм інформаційної безпеки країни та одним із найрезультативніших способів забезпечення когнітивної опірності держави, яка виявляється у здатності протистояти викликам та гібридним атакам. Адже система стратегічних комунікацій зорієнтована на розбудову стратегічних наративів, які конструюють поведінкові моделі цільових аудиторій в умовах жорсткого інформаційного протистояння. Реалізуючись у певній кількості тематично та концептуально об'єднаних варіацій, такого типу наративи пропонують реципієнтам осмислити і прийняти певний напрямок діяльності, демонструють відповідний алгоритм розв'язання проблем. Цим і зумовлена їх значущість в організації інформаційного захисту України [5, с. 112-113], що є вкрай нагальним та потребує якомога ширшого спектру комунікацій та шляхів (каналів) їх здійснення з метою масштабного охоплення громадськості.

Внаслідок технічно-технологічного розвитку суспільства сформувався ще один потужний майданчик соціального діалогу – соціальні мережі. На сьогодні вони як новий простір комунікативного впливу так само набули широкого застосування у безпековій сфері й стали не лише платформою для формування бренду ІСБО та їхніх фахівців, але й площиною ведення гібридних війн, здійснення асиметричного протистояння, зокрема, російській інформаційній агресії, а також дослідницьким полем та інструментом стратегічних комунікацій¹. Соціальні мережі відіграють потужну роль у реалізації стратегічних комунікацій, адже це динамічне комунікативне середовище

¹ Проте дослідники відзначають також, що стратегічні комунікації в соціальних мережах можуть бути деструктивними, метою яких є порушення нормального функціонування особистості, суспільства чи держави у довгостроковій перспективі [6, с. 443-444].

постійно використовується широкою аудиторією і, водночас, є керованим користувачами та таким, що легко піддається вірусному зараженню та безпосередньому дослідженню учасниками мережевих комунікацій [6, с. 444]. Тому стратегічні комунікації повсякчас використовують інтернет та сучасні технології не тільки з метою отримання та передачі інформації, але й для координації інформаційних потоків, аналізу інформаційного простору і виявлення та оцінки потенційних загроз [4, с. 275], а також трансляції національного нарративу.

Однією зі структур, яка реалізує цей механізм, є створений у 2021 році при Міністерстві культури та інформаційної політики України Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. Заснування Центру передбачало зосередження його діяльності на стратегічних комунікаціях, які охоплюють розробку контрнарративів РФ, проведення інформкампаній, включення українських нарративів у щоденну комунікацію Уряду; розробці онлайн-ресурсу для активного реагування на інформатаки та регулярному сповіщенні про гібридну агресію з боку Росії на міжнародному рівні, а також на спільному напрацюванні механізмів із протидії дезінформації з міжнародними партнерами [3]. На сьогодні робота Центру здійснюється у трьох напрямках (про що йдеться на його офіційному порталі SPRAVDI):

- розбудова стратегічних комунікацій (напрацювання нарративів, розробка меседжів, об'єднання зусиль держави та громадського сектору у протидії дезінформації);
- протидія дезінформації та формування стійкості до неї (створення онлайн-ресурсу, проведення інформаційних кампаній, формування публічного майданчика);
- об'єднання зусиль зі світом (регулярне інформування, вибудовування співпраці з іншими країнами, розробка механізмів протидії дезінформації спільно з партнерами) [8].

Зважаючи на вагомість здійснюваних завдань, діяльність Центру потребує якнайбільшої представленості та присутності в сучасному інформаційному

просторі, оскільки його інформаційні продукти наповнюють інформаційне поле країни національними наративами, що є вкрай важливим, особливо в умовах українського воєнного сьогодення. Як зауважує керівник Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки І. Соловей, інформаційний напрямок діяльності цієї структури полягає в донесенні та максимальному розголосі необхідної інформації, яку продукують фахівці Центру та державні органи влади. Тому для трансляції повідомлень на максимально широкі кола українців та західну аудиторію використовуються сайт і різні соцмережі, по факту це таке мікро-медіа [7]. Зокрема, крім порталу SPRAVDI, аудиторія має можливість стежити за відповідним матеріалом ще й на платформах Фейс-бук, Інстаграм, Телеграм, Твіттер та Ютуб² [8]. Така широка репрезентація контенту допомагає ємно охопити аудиторію (в тому числі й за рахунок характерних для кожного інструменту/мікро-медіа особливостей подачі матеріалу), а отже, забезпечувати реципієнтів належним інформаційним продуктом, формуючи у такий спосіб відповідний щит для дезінформації та ворожої пропаганди. Ці канали Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки стали вагомим джерелом офіційних даних, а також інструментом реалізації реактивних та проактивних стратегічних комунікацій, утверджуючи у такий спосіб державотворчі ідеї. Так, зокрема сторінка в мережі Інстаграм містить такі рубрики, як Стійкість, Брехня кремля, Українізація, Поради.

Отже, одним із критеріїв здійснення ефективних стратегічних комунікацій є максимальне охоплення аудиторій, а, відповідно, використання потужностей різних комунікаційних каналів. Саме тому на сьогодні, крім традиційних ЗМІ, дедалі більшої актуалізації у цьому напрямку набувають також мікро-медіа як такі, що суттєво вирізняються форматом презентації інформації та комунікативного контактування зі споживачами, забезпечуючи швидкість та оперативність передачі повідомлень, масовість охоплення реципієнтів в одному

² Фейс-бук: <https://www.facebook.com/StratcomCentreUA>

Інстаграм: <https://www.instagram.com/spravdi.gov.ua/>

Телеграм: <https://t.me/spravdi>

Твіттер: <https://twitter.com/stratcomcentre>

Ютуб: <https://www.youtube.com/@SPRAVDI>

моменті та інтерактивність взаємодій із ними. Своєю чергою, слід наголосити, що здійснення стратегічних комунікацій через мікро-медіа є дихотомічним процесом, оскільки одночасно зі поширенням національних наративів відбувається процес протистояння загрозам інформаційного простору країни і, навпаки, розвінчення дезінформації сприяє очищенню інформаційного поля та правильній зорієнтованості громадян у реаліях сьогодення.

Список використаних джерел:

1. Баровська А. В. Стратегічні комунікації: досвіт НАТО. *Стратегічні пріоритети*. 2015. № 1 (34). С. 147-152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2015_1_24
2. Гречка С. О. Наративні технології моделювання іміджу України в умовах інформаційно-психологічного протиборства. *Young Scientist*. 2020. № 8 (84). URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/793/763>
3. Презентовано Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/presentovano-centr-strategichnih-komunikacij-ta-informacijnoyi-bezpeki>
4. Сидоренко І. Стратегічні комунікації України. URL: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2018/2018-5-2/38.pdf>
5. Снитко О. С. Гречка С. О. «Битва наративів» у сучасному інформаційному медіапросторі України. URL: <https://apultp.knu.ua/index.php/APULTP/article/view/120/118>
6. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця : монографія. Київ : НА СБ України, 2018. 517 с. URL: https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_157_23158169.pdf
7. Фейки і маніпуляції росії: їх така кількість, що спростувати не вистачить ресурсів жодної країни – Ігор Соловей. URL: <https://spravdi.gov.ua/fejky-i-manipulyacziyi-rosiyi-yih-taka-kilkist-shho-sprostuvaty-ne-vystachyt-resursiv-zhodnoyi-krayiny-igor-solovej/>
8. SPRAVDI UA. URL: <https://spravdi.gov.ua/>